

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
НАПНУ**

**Ізмаїльський державний гуманітарний університет
Національний університет
«Львівська політехніка»**

**Інститут права, психології та інноваційної освіти,
кафедра педагогіки та інноваційної освіти**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І
ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ В ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ
ПРОСТОРИ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
VI Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції**

3 листопада 2023 року

МУКАЧЕВО

УДК 373.2(063)

А 43

Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі: збірник тез доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 3 листопада 2023 р., Мукачево / Ред.кол.: Фенцик О.М. (гол.ред.) та ін. – Мукачево : МДУ, 2023. – 306 с.

**Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол №9 від «23» листопада 2023 р.)**

Рецензенти:

Бондар Т.І. – д. пед. наук, професор, завідувач кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Фізеші О.Й. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету.

У збірнику вміщено тези доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі». Учасники конференції розкривають проблеми педагогічної освіти та розвитку особистості, використання новітніх технологій та інновацій в освіті, виховання особистості в контексті сучасної освітньої парадигми, особливості психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців до реалізації завдань компетентнісного підходу в освітньому процесі, дидактико-методичного супроводу компетентнісно орієнтованого навчання у початковій школі, сучасного стану та перспективи розвитку дошкільної освіти в Україні, теорії і практики управління освітою, історії педагогіки.

Видання призначено для науковців, викладачів, аспірантів, студентів педагогічних навчальних закладів, працівників системи освіти.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах, та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

Редакційна колегія:

Атрощенко Т.О. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету.

Бобирева О.С. – доктор філософії з педагогічних наук, асистент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет

Добош Олена Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Іванова Вікторія Вікторівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет.

Пинзеник Олена Мафтеївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Фенцик Оксана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Швардак Маріанна Василівна – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1	
ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ	
<i>Ангеліна Герич, Марія Кузьма-Качур</i> ПРИРОДНИЧО-НАУКОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК КОМПОНЕНТ ОСВІТНЬОГО СТАНДАРТУ	10
<i>Іван Кушнір</i> ПЕРЕДВИЩА ФАХОВА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН	12
<i>Марина Ледок</i> ЕМОЦІЙНО-ЕТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНФОРМАТИКИ ЯК ПРЕДМЕТ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	17
<i>Жанна Макара</i> РОЛЬ І МІСЦЕ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ВЧИТЕЛЯ	22
<i>Антоніна Микуліна</i> ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА	26
<i>Sofiya Chovriy, Nikoletta Popovych,</i> THE PHENOMENON OF “CULTURAL COMPETENCE” IN INTERDISCIPLINARY SCIENTIFIC DISCOURSE	30
РОЗДІЛ 2	
НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ	
<i>Дмитро Грегірчак</i> «АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ» ЯК МЕТОДИЧНИЙ ПРИЙОМ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	34
<i>Тетяна Гичка, Надія Брижак</i> ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА ЯК УМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	37
<i>Анжеліна Пугач</i> МЕДІАОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ УСПІШНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ	40
<i>Мирослава Томинець, Маріанна Горват</i> ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	45
<i>Михайло Яцура</i> АКМЕОЛОГІЧНИЙ АЛГОРИТМ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	50

вільно і відкрито міркувати над темою, активізувати свої думки, навчитися виражати свої думки точно і коротко.

Узагальнюючи сказане, робимо висновок, що запровадження методичного прийому «Асоціативний куц» сприяє набагато кращому засвоєнню знань, адже його інтерактивність спрямована не на запам'ятовування, а на вдумливий процес пізнання світу, на постановку проблеми та пошуки її вирішення. На уроках, де використовуються зазначений вище прийом, молодші школярі почувають себе впевнено, вільно висловлюють свої думки і спокійно сприймають зауваження, адже вони є активними учасниками освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Городнюк О.Д. Критичне мислення на уроках української мови і літературного читання: методичний посібник. Хмельницький: Хмельницький НВК №10, 2016. 26 с.
2. Вукіна Н. В., Дементієвська Н. П.. Критичне мислення: як його навчити. Харків: «Основа»: «Тріада+», 2007. 112 с.
3. Роечко Л. Технології розвитку критичного мислення молодших школярів на уроках рідної мови та читання. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Педагогіка.* 2009. № 4. С. 67-71.

Тетяна Гичка

спеціальність 013 Початкова освіта
другий (магістерський) рівень вищої освіти
Мукачівський державний університет

Надія Брижак

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики початкової освіти
Мукачівський державний університет

ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА ЯК УМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Педагогіка партнерства є складовою концепції Нової української школи, спрямованої на те, щоб побудувати довіру між школою, дітьми, батьками та суспільством.

Запорукою успішної освітньої роботи в закладі загальної середньої освіти є ніщо інше як співпраця класного керівника з батьками, адже родина впливала і продовжує чинити значний вплив на процес розвитку особистості учня, а отже

зробити батьків активними учасниками освітнього процесу – це важливе й відповідальне завдання вчителя та закладу освіти загалом [1, с.135].

Значущість залучення батьків до освітнього процесу, партнерської взаємодії сім'ї і закладу освіти на сучасному етапі освітніх перетворень актуалізовано в низці нормативних документів, серед яких: закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про охорону дитинства», Концепція «Нова українська школа»; Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року; Проект Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 років, а також в міжнародних документах – Конвенції ООН про права дитини, Європейській конвенції про здійснення прав дітей, «Гаазькій Конвенції про юрисдикцію, право, що застосовується, визнання, виконання та співробітництво щодо батьківської відповідальності та заходів захисту дітей» та ін.

Педагогіка партнерства є обов'язковою умовою у Концепції Нової української школи (2016), у якій зазначено, що місія «Нової української школи – допомогти, розкрити та розвинути здібності, таланти і можливості кожної дитини на основі партнерства між учителем, учнем і батьками» [2, с.14]. Саме на всіх учасників освітнього процесу, побудованого на партнерській взаємодії, покладається відповідальність за досягнутий освітній результат та ініціюється поглиблення такого партнерства як важливого засобу розвитку особистості у сучасній системі освіти. Тільки за таких умов буде сформовано цілісну особистість – випускника Нової української школи, який є різнобічно-розвиненим патріотом та інноватором.

Значний внесок у дослідження проблеми взаємодії школи і сім'ї у вихованні особистості зробили сучасні педагоги і психологи. Ними вивчались різні аспекти проблеми: особливості виховного потенціалу родинної педагогіки (С. Бабишина, З. Болтарович, М. Стельмахович); підготовка до виконання батьківських та материнських функцій (В. Бойко, Д. Луцик, Г. Чередніченко); формування педагогічної культури сучасних батьків (А. Марушкевич, В. Постовий); психологічні основи сімейного виховання (В. Кравець); основні напрями співпраці сім'ї і школи (Т. Алексеєнко, О. Барабаш); форми організації роботи з

батьками в освітньому закладі (Т.Дем'янюк, Н.Кічук, С. Карпенчук, О. Коберник, Л. Мотрич, І. Рибальченко, М. Рудь та ін.); процес взаєморозуміння, співпереживання, співпраці (А. Брушлинський, І. Зимня); виховна робота сім'ї та школи з важковиховуваними дітьми (В. Татенко, Т. Титаренко, В. Оржеховська); спілкування батьків і вчителів з дітьми (Т. Алексеєнко, П. Щербань). Проте проблема взаємодії учителя початкової школи з батьками дітей на засадах педагогіки партнерства потребує нового погляду.

Педагогіка партнерства – один з компонентів формули НУШ, в основі якої лежить спілкування, взаємодія та співпраця між учнем, учителем та батьками. Метою такого партнерства є інтеграція батьків у педагогічний процес шляхом створення необхідних і достатніх умов для залучення сім'ї до супроводу дитини у освітньому процесі.

На сучасному етапі є різні трактування самого поняття: зокрема, О. Барабаш пояснює «педагогіку партнерства» як «напрям педагогіки, який передбачає узагальнення, проектування оптимальних умов, прийомів, методів формування та розвитку особистості школяра на гуманістичних засадах» [3, с. 3].

За «Концепцією нової української школи»: «в основі педагогіки партнерства – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками. Учитель має бути другом, а родина – залучена до побудови освітньої траєкторії дитини» [2, с. 14].

Педагогіка партнерства передбачає насправді демократичний спосіб співпраці педагога з дитиною, який звертаючи увагу на різницю в їхніх знаннях, їхньому життєвому досвіді, водночас передбачає безумовну рівність у правах на доброзичливе ставлення, довіру, повагу та взаємну вимогливість.

Для педагогіки партнерства основоположними є такі ідеї: навчання без примушування; ідея опори; ідея важкої мети; вільний вибір; ідея великих блоків; ідея випередження; інтелектуальне поле класу; ідея відповідної форми; самоаналіз

Партнерство учасників освітнього процесу базується на основних принципах: безумовна повага до особистості; довіра у відносинах, стосунках;

доброзичливість і позитивне ставлення; розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків); діалог – взаємодія – взаємоповага; принципи соціального партнерства (обов'язковість виконання домовленостей) [2].

Таким чином, сутність педагогіки партнерства полягає в гуманному ставленні до дитини на демократичних засадах, забезпеченні їй права на власну гідність, на повагу, на вибір, права бути такою, якою вона є, а не такою, якою хочуть її бачити педагоги. Педагогіка співробітництва покликана вбачати в учневі добровільного і зацікавленого одностороннього, рівноправного учасника освітнього процесу, турботливого і відповідального за свої результати.

Список використаних джерел

1. Брижак Н.Ю., Трифанова, Д.А. Залучення батьків до освітнього процесу в умовах реалізації концепції Нової української школи. Наука майбутнього: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених. Гол. ред. В.В. Гоблик. Мукачєво, 2021. Випуск 1(7). С.135-141.
2. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти [Електронний ресурс]. Б.в., 2016. 34 с. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
3. Барабаш О. Педагогіка партнерства – сучасний тип взаємодії між учасниками освітнього процесу. Учитель початкової школи. 2018. № 8. С.3–7.
4. Кравчинська Т. С. Реалізація принципів педагогіки партнерства в умовах запровадження Нової української школи: принцип соціального партнерства. Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція «Розвиток професійної компетентності керівників шкіл у системі післядипломної педагогічної освіти в умовах запровадження нового Державного стандарту початкової загальної освіти». Харківська академія неперервної освіти. м. Харків, Україна, URL : <http://lib.iitta.gov.ua/711502/>

Анжеліна Пугач

кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
лабораторії фізичного розвитку та здорового способу життя
Інституту проблем виховання НАПН України

МЕДІАОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ УСПІШНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ

У сучасних умовах всеохопної диджиталізації, потужного впливу масмедіа на людину, передусім зростаючу особистість, актуалізується пошук шляхів підготовки молоді до успішного і продуктивного життя в суспільстві,

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>